

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΡΡΙΚΟΣ ΜΥΡΖΕ

‘Ο συγγραφέυς τών «Μποέμ».—Πώς έσπούδασε.—‘Η έπιμονή του πατέρα του :—‘Η θά γίνης ράφτης σάν κι’ έμένα ή δέν θέλω νά σέ ξέρω γιά παιδί μου.—Μιά ζωή γεμάτη περιπέτειες, φτώχεια και κακομειριά.—Πώς έγγραφτήκανε οι Μποέμ.—Μιά δόξα πού φτάνει πολύ άργά.—‘Η άρρώστεια του.—Τά τελευταία του λόγια.—‘Ο θάνατός του.

Σ’ ένα στενό καμαράκι του θυρωρείου, κάτω στην είσοδο ενός μεγάλου της οδού Τετιμπού, στά 1822, γεννήθηκε ο μικρός Έρριζος Μυρζέ, ο μέλλον ένδοξος συγγραφέυς του περιφημού έργου «Σκηναί του Βοημικού βίου».

‘Ο πατέρας του έκτός από τό επάγγελμα του θυρωρού, όπως οι περισσότεροι θυρωροί της εποχής εκείνης, είτανε ακόμα και ράφτης, βοηθούμενος δέ και από την γυναίκα του εργαζότανε, κάνοντας διάφορες επιδιορθώσεις ρούχων στο μικρό αυτό καμαράκι του θυρωρείου και κατορθώνε έτσι να κερδίξη περισσότερα και να μη στερείται, όπως οι άλλοι θυρωροί πού είχαν περιορισθεί στο επάγγελμά τους.

Μόλις ο μικρός Έρριζος έγινε 12 ετών ο πατέρας του άρχισε να του δείχνη πως πιάνουν την βελόνα και πως ράβουν τά ρούχα και να τον στέλνε σε διάφορες δουλειές πού παρουνισάγοντουσαν στο μικρό ραφτάδικο.

Είς μάτην ή μητέρα του έπέμενε να τον αφήσουν άζομα στο σχολείο· ο γέρω-Μυρζέ ούτε ήθελε να τ’ άκούση τά γραμμάτια και ως μόνο όνειρο πού είχε στη ζωή του ήτανε να ιδή κάποτε τον γιού του ένα καλό ράφτη με μεγάλη πελατεία.

Οι μήνες περνούσαν και ο μικρός Μυρζέ πού με μεγάλη του λύπη αναγκάστηκε ν’ αφήση τά βιβλία άπ’ τό χέρι του, μαράζωνε μέρα με την ημέρα μαθαίνοντας τη ταπεινή και ξένη με τον έαυτο του τέχνη του ράφτη. ‘Η μητέρα του όμως, πού είχε αντίληψη από πολύ νωρίς τον κρυφό αυτό πόνο του παιδιού της, δέν μπορούσε πιά να τον βλέπη έτσι λυπημένο και σκυθρωπό να τρουπιέται με τη βελόνα στο χέρι, και μιιά μέρα ανέβηκε στο δεύτερο πάτωμα του μεγάρου, όπου κατοικούσε σ’ ένα δωμάτιο ο καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. ντε Ζονύ, στον όποιον και ζήτησε με δάκρυα μιιά μικρή προστασία για τό γιού της. ‘Ο καθηγητής συγκινήθηκε τόσο πού κατέθηκε άμέσως και μίλησε με τό γέρω-Μυρζέ για τό ζήτημα του μικρού Έρριζου.

‘Ο πατέρας του όμως εστάθηκε αδύνατο να μεταπεισθή, επιμένοντας και φρονάζοντας ακόμα και μπροστά στο γιού του : «‘Η θά γίνης ράφτης ή δέν θέλω να σέ ξέρω γιά παιδί μου». Τότε ο καθηγητής είπε ιδιαίτερος στη μητέρα του Έρριζου πως δέν πρέπει να ξαναγίνη λόγος πιά στον πατέρα του γι’ αυτό, και ότι αναλαμβάνει πιά ο ίδιος για να σπουδάση τό γιού της· και έτσι ο Έρριζος έτοιμάσθηκε, τό άλλο πρωί, να φύγη άπ’ τό σπίτι—κρυφά άπ’ τον πατέρα του—και να κλεισθή σ’ ένα σχολείο έσωτερικό, στο όποιο τον ανύστησε ο κ. ντε Ζονύ.

‘Οταν τελείωσε τό σχολείο αυτό ο Έρριζος, με την προστασία πάντοτε του καλού αυτού καθηγητού προσελήφθη ως γραμματέυς στο Γραφείο ενός Ρωσσου διπλωμάτου· ο όποιος του έδινε ως μισθό 50 φράγκα τον μήνα. Κι’ έτσι ο Έρριζος κατορθώνε να ζήση όπως-όπως έξη χρόνια μέχρι του 1848, όποτε σέ ηλικία 26 ετών, έλαβε την μητέρα του, την μόνη ψυχή με την όποια μπορούσε να συνεννοήη στον κόσμο, γιατί ο πατέρας του δέν ήθελε ούτε να τον ξέρη, αφού δέν ήθέλhσε ν’ άκολουθήση τό επάγγελμα του ράφτου, δια τό όποιο τον προώριζε.

Κ’ έτσι ο Μυρζέ φεύγοντας από τό γραφείο του Ρώσσου διπλωμάτου, μόνος και έρημος χωρίς κανένα προστάτη—ο καλός κ. ντε Ζονύ είχε πεθάνει κι’ αυτός λίγο πριν άπ’ τη μητέρα του—βρέθηκε ζητώντας τροφή και στέγη μέσα στο λαβύρινθο του Παρισιού. Από την εποχή αυτή αρχίζει για τον Μυρζέ μιιά ζωή γεμάτη φτώχεια, κακομοιριά, πίκρα και άπαγοήτευση.

Λυό χρόνια πριν, όταν ακόμα ήταν στο γραφείο του Ρώσσου διπλωμάτου, είχε τελείώσει μιιά συλλογή ποιημάτων, και τώρα ζητούσε να τα δημοσιεύση, μα μόλις μετά τέσσερα χρόνια κατάφερε, με μεγάλη του στήρηση να τα ιδή τυπωμένα.

Τά τραγούδια αυτά, πού είνε γραμμένα με πίκρα και πόνο για την στενημένη ζωή του, πέσανον σχεδόν άπαρατήρητα και ο Μυρζέ εξακολουθούσε να μην μπορεί να βρη καμμιιά εργασία θετική. Άλλοτε διορθώθη, άλλοτε μεσόστερο σε μικρές και λαθρόβιες έφημερίδες κατορθώνε να γράφη κανένα μικρό άρθρακι, ελπίζοντας να τον πάρουν με τό μήνα σε καμμιιά έφημερίδα έστω και μ’ ένα είκοσιπεντάριχο μισθό.

Κι’ έτσι ο Μυρζέ εξακολουθούσε να στερείται και να υποφέρει, χωρίς καμμιιά έλπιδα καλλιτερεύσεως. ‘Η ανέχεια του είχε φθάσει

σε τέτοιο βαθμό, ώστε κάποιο πρωί πού διάβασε σε κάποια έφημερίδα ότι ή Τράπεζα της Γαλλίας εξέδωκε νέα τραπεζογραμμάτια των 25 φράγκων, γυρίζοντας είπε στην παρία του μελαγχολικά :

—Είδατε ; Βγήκανε τά καινούργια είκοσιπεντάριχα ! Ποιός ξέρει άν θά πάρω ποτέ στά χέρια μου κανένα !..

Τό καφενείο «Μοιύς» ήταν τό μέρος πού περνούσε τις περισσότερες ώρες της ημέρας του. Έκει έγγραφε και διορθώνε τά χειρόγραφα μιιάς έφημερίδας στην όποια ήτανε διορθωτής.

Άργότερα κατάφερε, ύστερ’ από πολλές παρακλήσεις, να γίνη διευθυντής ενός παιδικού περιοδικού και τακτοποιήθηκε κάπως οικονομικώς· τότε άρχισε να γράφη—όταν είχε καιρό—μερικές σελίδες της αυτοβιογραφίας του, οι όποιες έμελλαν να γίνουν άργότερα ή βάση του μυθιστορημάτος του «Οί μποέμ».

Δυστυχώς όμως και στο περιοδικό αυτό δέν έμελλε να μείνη πολύ γιατί σε λίγο καιρό τόν άλλαξαν κι’ έτσι ο Μυρζέ ξαναγύρισε πάλι στην ίδια του φτώχεια.

Άπελπισμένος απεφάσισε να έπισκεφθή τον διευθυντή της έφημερίδος «‘Ο Καλλιτέχνης» Arsène Hus-aye, τον όποιο είχε γνωρίσει έκεινο τον καιρό, και να του ζητήσει εργασία. ‘Ο Ουδσάβ, πού είχε άρχισε να διαβλέπη στον Μυρζέ τις ικανότητες ενός μυθιστοριογράφου τον συμβουλεύει ν’ αφήση τους στίχους και να επιχειρήση να γράφη κανένα μυθιστόρημα.

‘Ο Μυρζέ στην αρχή ήρηνήθη, άλλ’ άργότερα ξαναγύρισε στον Houssaye για να του πει πως τό μυθιστόρημά του θά ήταν μιιά περιγραφή της ζωής των Μποέμ, πού ήταν και ή δική του ζωή.

‘Οι Μποέμ» εξέδόθησαν λίγο άργότερα—με την ύποστηρίξη του διευθυντού του «Καλλιτέχνη»—και είχαν μεγάλη έπιτυχία. ‘Ο Μυρζέ έγινε άμέσως γνωστός και πολλές έφημερίδες άρχισαν να ζητούν την συνεργασίαν του. Σε λίγο, ο Θεόδωρος Μπαρριέρ του έρότενε να συνεργασθούν για να βγάλουν από τό μυθιστόρημά του ένα θεατρικό έργο. ‘Ο Μυρζέ έδέχθη εύχαριστά, τό έργο έγγραφη και μετά ένα μήνα, ένα βράδυ, στο θέατρον «‘Οντεάλ» οι δύο συνεργάται είχαν θριαμβευτική έπιτυχία.

‘Ετσι ο Μυρζέ, μετά την έπιτυχία αυτή των Μποέμ, άρχισε ν’ αναλαμβάνη πιά οικονομικώς και να εργαζεται πιο άνετα. «Δέν γράφο πιά στά καφενεία, έγγραφε σ’ ένα φίλο του στη Μασσαλία. Άρχίζω να κερδίζω άρκετά, χωρίς στους αγαπημένους μου «μποέμ».

Την εποχή αυτή δημοσιεύει και δυό άλλα μυθιστορήματα, τό «Πει Λατέν» και την «Αντελίνα Προτά» τά όποια τόν έκαναν περισσότερο γνωστό. ‘Ηταν πιά ο συγγραφέυς πού άρεσε σε όλους και άρχισε να προσελκύει σιγά-σιγά και την προσοχή του έπίσημου Γαλλικού κράτους, τό όποιο στά 1859, του άπένευσε τό παράσημο του σταυρού της Λεγεώνας της τιμής.

Φαίνεται όμως πως δέν μπορεί να περάση κανείς άτιμωρηθεί, όλα του τά γενιάτα, σε τόσες στερήσεις και κακουχίες, σε τόσους πόνους και άπαγοητεύσεις.

‘Ο Μυρζέ, δέν μπόρεσε να χαρή για πολύ την ευτυχία αυτή πού μόλις είχε άρχισει να του χαμογελάη. Έκεινος πού στά πονεμένα του τραγούδια—στους νεανικούς του έκείνους στίχους, είχε τόσο ύμνησει μιιά ώραία γλυκεία, και ξεχιασθή ζωή, δέν είταν φαίνεται προωρισμένος ούτε να ζήση, άλλα και ούτε να πεθάνη εύχαριστημένος.

Τό 1861, κάποιο καλοκαιρινό βράδυ, την ώρα πού διορθώνε τά δοκίμια του νέου του βιβλίου «Χεμιονιάτικη νύχτα» αισθάνθηκε μιιά απότομη άδιαθεσία. ‘Ενας φίλος του γιατρούς πού έλήθηκε άμεσα διεγνώσαν έγκεφαλικό πυρετό—κάποια μορφή μηνιγγίτιδος—και είπε να τον μεταφέρουν στη Κλινική Ντυμπουά, όπου όμως δέν μπόρεσε να μείνη πολύ, γιατί ύστερα από δυό ημέρες, ή κατάσταση του άρχισε να γίνεται άπελπιστική και ο θάνατος έληφθήζε.

Τό άλλο βράδυ ο Μυρζέ, σέ ηλικία μόλις 39 ετών, άφησε την τελευταία του πνοή ψιθυρίζοντας την αρχή ενός καλλού τραγουδιού του :

Τελιώνω, τελιώνω άλόγε βράδυ...
Έτσι τά θέλησε ο θεός για να πεθάνω
ώρατος και νέος πριν ακόμα άγαπήσω
Μιάν αναξιάτικη αγή τον κόσμο έτσι ν’ αφήσω...

Λασκενή Τάκη Διακέα

‘Ο συγγραφέυς τών «Μποέμ», Μυρζέ.